

Календар знаменних і пам'ятних дат

Лютий

1 лютого – 120 років від дня народження Михайла Еразмовича Омеляновського (1904 – 1979), українського філософа-природознавця

Михайло Омеляновський відомий як засновник української школи філософії природи, перший директор Інституту філософії Академії наук України. Автор наукових праць: «Діалектика в сучасній фізиці», «Проти суб'єктивізму у квантовій механіці», «Філософські питання квантової механіки» та інших.

4 лютого – Всесвітній день боротьби проти раку

Мета цього дня, що проголошений «Міжнародним союзом боротьби з онкологічними захворюваннями», – підвищення обізнаності людей про рак як одне з найстрашніших і згубних захворювань нашої сучасної цивілізації.

За даними ВООЗ, є більше 100 видів раку, від якого щорічно помирають мільйони людей. Відомо, що 43% ракових захворювань можна було б запобігти за умови дотримання елементарних норм здорової поведінки: утримання від вживання тютюну, фізична активність, збалансована та здорова їжа, своєчасна вакцинація проти вірусів, уникнення тривалого перебування на сонці та в солярії, своєчасна діагностика й увага до власного здоров'я.

4 лютого – Міжнародний день загальнолюдського братерства

23 грудня 2020 року Організація Об'єднаних Націй затвердила резолюцію, у якій проголосила 4 лютого Міжнародним днем загальнолюдського братерства. У цей день 2019 року під час Апостольської подорожі до Об'єднаних Арабських Еміратів Папа Франциск і Великий імам Ахмад Аль-Таїб підписали «Документ про загальнолюдське братерство заради миру у світі та спільного співіснування». Щоб підкреслити значення цієї надзвичайно важливої ініціативи, 21 грудня 2020 року Генеральна Асамблея ООН схвалила пропозицію Верховної комісії відзначати кожного 4 лютого Міжнародний день загальнолюдського братерства й закликала держави-члени ООН, громадські та релігійні організації започаткувати це свято з 2021 року.

6 лютого – Всесвітній день безпечного Інтернету (*Safer Internet Day*)

Цю міжнародну подію відзначають *другого дня другого тижня лютого* з 2004 року за підтримки Європейської комісії. В Україні День безпечного Інтернету відзначається з 2009 року. *Мета* його проведення – поширення знань про безпечне, відповідальне та позитивне використання цифрових технологій серед дітей та молоді.

7 лютого – Всесвітній день читання вголос

Цю подію відзначають щорічно *першої середи лютого*, а започаткована вона міжнародним освітнім проєктом «LitWorld» у 2010 році. Мета – заохочення

всіх людей, особливо молодого покоління, до читання книг. Крім того, свято надихає до спілкування та обговорення прочитаного разом із родиною, а також із друзями.

7 лютого – 220 років від дня народження Миколи Андрійовича Маркевича (1804 – 1860), українського історика, громадсько-культурного діяча.

Микола Маркевич – відомий етнограф, поет, музикознавець, фольклорист. Досліджував народну творчість, видавець збірки «Українські мелодії» (1831), поширювач творів Тараса Григоровича Шевченка, перший український енциклопедист (у 1842 – 1843 роках була надрукована головна його історична праця «Історія Малоросії» у 5-ти томах). Один із перших в українській романтичній поезії створив образ народного співця («Бандурист»); автор поезій-балад «Русалка», «Іван Купала», «Сон-трава», віршів про героїчне минуле українського народу: «Україна», «Гетьманство», «Чигирин». Науковий інтерес становить зібрана вченим колекція документів з історії України XVII – XVIII ст.

9 лютого – 150 років від дня народження Гната Гавриловича Яременка (1874 – 1915), українського живописця, графіка

Відомі роботи живописця – портрети (автопортрети з різних років), портрети членів родини, натюрморти («Натюрморт з кавуном»), пейзажі («Київ. Володимирська гірка»); серії сатиричних малюнків, карикатури. Твори Гната Яременка зберігаються в Чернігівському обласному художньому музеї імені Григорія Галагана («Портрет Неговської», 1914–15, полотно, олія), а також у Конотопському, Рівненському, Бахмацькому краєзнавчих музеях.

10 лютого – Всесвітній день кіно

Засновано цей День (*Global Movie Day*) Академією кінематографічних мистецтв і наук у 2020 році з метою відзначати здатність фільмів залучати, з'єднувати й надихати людей у всьому світі. Проводиться він щороку *другої суботи лютого*, коли можна відзначити свої улюблені фільми й поспілкуватися через соціальні мережі з членами Академії та кінематографістами.

Це не єдине професійне свято людей, які працюють у галузі кіновиробництва: 13 лютого – День народження кінокамери, 6 червня – День кінотеатру під відкритим небом, *другої суботи вересня* – День українського кіно, 28 грудня – Міжнародний день кіно.

11 лютого – Міжнародний день жінок і дівчат у науці
(*International Day of Women and Girls in Science*)

11 лютого представниці європейської наукової академічної спільноти відзначають Міжнародний день жінок і дівчат у науці. Генеральна Асамблея ООН (резолуція від 15.12.2015 A/RES/70/212), проголосивши 11 лютого цей день, запропонувала всім державам-членам, організаціям і органам системи ООН, іншим міжнародним і регіональним організаціям відзначити його. *Мета* – визнання повноцінного й рівного доступу до сфери науки, техніки та інновацій

для жінок будь-якого віку як необхідної умови забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей жінок. За даними Інституту статистики ЮНЕСКО, лише 28% науковців у світі – жінки. В Україні серед науковців 45% жінок: вона посідає 12 місце за кількістю жінок-вчених у рейтингу серед 41 країни світу.

11 лютого – 110 років із дня народження Лариси Михайлівни Письменної (1914 – 1992), української письменниці

Лариса Письменна відома як завідувачка редакції дошкільної літератури в дитячому видавництві «Веселка». Написала велику низку казок, оповідань, повістей для дошкільнят, дітей молодшого шкільного віку, для підлітків і старшокласників. Найвідоміші з них: пригодницька повість «Скарб Вовчої криниці» (1961), «Голубий олень» (1961), «Як у Чубасика сміх украли» (1965), «Тисяча вікон і один журавель» (1971), «Ненаписаний портрет» (1979), «Не за синіми морями» (1980), «Ліна» (1983); роману «Батько» (1978), «Казки небом криті, а вітром підбиті» (1990) та інші.

Твори її навчають людяності, доброті, вірності, дружбі, любові до всього живого. Перекладені вони грузинською, естонською, литовською, румунською та іншими мовами. За збірку «Тисяча вікон і один журавель» Лариса Письменна нагороджена премією Лесі Українки.

13 лютого – Всесвітній день радіо (*World Radio Day*)

Радіо – це невід’ємна частина миру та стабільності, оскільки його аудиторія найбільша у світі. Радіосигнал можна зловити навіть там, де немає інтернету й телебачення. Свято радіо відзначається щорічно 13 лютого з ініціативи Іспанії, після проголошення його на 36-й Генеральній конференції міжнародної організації ЮНЕСКО від 3 листопада 2011 року. Саме в цей день у 1946 році вперше вийшло в ефір «Радіо ООН». Щороку ЮНЕСКО визначає гасло Дня радіо. Так, гасло 2023 року – «Радіо і мир» – на підтримку незалежного радіо. У цей день вшановують героїзм усіх медійників.

13 лютого – 140 років від дня народження Наталії Дмитрівни Полонської-Василенко (1884 – 1973), української вченої, історика

Наталія Полонська-Василенко – *перша в Україні жінка, яка стала доктором історичних наук*, відома як археолог, архівіст, професор Київського державного університету, директор Київської трудової школи № 56. Вона є першою жінкою, яка працювала приват-доцентом Київського університету, де завідувала археологічним музеєм старожитностей. Дійсний член Археографічної комісії ВУАН, науковий співробітник рукописного відділу Всенародної бібліотеки України, *одна з фундаторів і вчений секретар Київського археологічного інституту*, помічник ученого архівіста Центрального архіву давніх актів, старший науковий співробітник Інституту історії Академії наук України. Професор, декан філософічного факультету Українського вільного університету в Празі та Мюнхені, дійсний член

Українського історичного товариства, Наукового товариства імені Шевченка та Міжнародної академії наук у Парижі.

Авторка посібника «Історія України» (у 2 т.), майже 200 наукових праць у царині історії Запоріжжя та Південної України, зокрема «Запоріжжя XVIII століття та його спадщина» (у 2 т.), «Українська академія наук» (у 2 ч.).

14 лютого – День Святого Валентина, або День усіх закоханих

Широкої популярності в Західній Європі це свято набуло після XV століття. За переказом, винахід «валентинки» приписують герцогу Орлеанському Шарлю, який, перебуваючи в англійському полоні, надсилав із лондонської в'язниці віршовані любовні послання своїй дружині. Одна з тодішніх «валентинок» нині зберігається в Британському Музеї.

14 лютого – Міжнародний день дарування книг (*International Book Giving Day*)

Мета цього Дня, який єднає всіх, хто любить читати, – надихнути кожну людину подарувати книгу в бібліотеку, друзям, членам родини. Вважається, що в цей день мають об'єднатися всі ті, хто дарує книги, і всі, хто прищеплює любов до читання. Таку чудову добровільну ініціативу започаткувала у 2012 році засновниця сайту дитячої книги американка Еммі Бродмур, дякуючи цікавості одного з її синів. Вона вирішила на День святого Валентина подарувати книги не лише синові, а й тим дітям, які не мають можливості придбати власні.

Спеціально до Міжнародного дня дарування книг проєкт «ЧИТАЙ УКРАЇНСЬКОЮ» презентує добірку красиво оформлених і цікавих видань українською, які можна подарувати.

15 лютого – День комп'ютерника

Ця дата в просунутих інженерних колах визначена як професійне свято комп'ютерників, бо саме 15 лютого 1946 року американські військові інженери представили першу універсальну електронну обчислювальну машину ENIAC, яка була розроблена для вирішення одного із серйозних і потрібних завдань того часу – для обрахунку балістичних таблиць армії. Це вважається початком ери нових цифрових технологій.

Комп'ютерники сьогодні – не тільки розробники й аналітики комп'ютерних систем, програмісти й оператори різних комп'ютерних пристроїв. Це й інженери з автоматизованих систем керування, із супроводу баз даних, адміністратори серверів і багато інших, чиї професійні обов'язки пов'язані з досконалим знанням комп'ютерної техніки й умінням вирішувати різноманітні завдання, коли без її застосування не можна обійтися. Саме тому в цей день маємо привітати всіх професіоналів комп'ютерної справи.

15 лютого – Всесвітній день управління інформацією

Відзначається ця подія на міжнародному рівні та проводиться щороку *третього четверга лютого*.

Сучасне управління інформацією – це інтеграція різних технологій, організаційних практик і людської діяльності, що виходить далеко за межі створення та керування даними. Також включає конфіденційність, контроль доступу, кібербезпеку, зручність подання інформації для користувачів та інші аспекти, що стали невіддільними в сучасних рішеннях.

Таким чином, сфера управління інформацією перетворилася на величезний комплекс рішень, важливих для планування роботи організацій різної величини та юрисдикції. Сучасні платформи управління інформацією забезпечують застосування цих рішень до різних сховищ даних і документів.

15 лютого – Міжнародний день дітей, хворих на рак

Міжнародний день дітей, хворих на рак, із 2003 року проводиться щорічно 15 лютого. На сьогодні вже до 40 країн світу під патронатом Міжнародного товариства дитячих онкологів і за ініціативою Міжнародної конфедерації організацій батьків дітей, хворих на рак (ІСССРО), беруть участь у заходах із підтримки «Дня дітей, хворих на рак». Навіть у деяких розвинених країнах світу смертність дітей від раку посідає друге місце після смертності від нещасних випадків. За умови своєчасної діагностики та правильного лікування, як стверджують медики, можна було б досягти до 90% випадків видужування дітей, хворих на рак.

15 лютого – День вшанування учасників бойових дій на території інших держав

Щорічно українці відзначають цей день (відповідно до Указу Президента від 11.02.2004 № 180/2004) як день пам'яті про тих, хто чесно виконував свій військовий обов'язок у локальних збройних конфліктах.

16 лютого – День єднання України

Ідея Дня єднання України виникла на початку лютого, коли взимку 2022 року Росія почала без пояснень стягувати свої війська до українського кордону. Світові ЗМІ активно писали про можливість військового вторгнення РФ до України. Однією з можливих дат називали 16 лютого. Українська влада закликала громадян країни не панікувати. Президент України оголосив 16 лютого (Указ від 15.02.2022 № 53/2022) Днем єднання України, щоб показати єдність українського народу, згуртованість його навколо національної ідеї та довести російським пропагандистам, що українці – це єдиний народ.

16 лютого – 120 років від дня народження Данила Борисовича Ельконіна (1904 – 1984), відомого педагога, психолога

Данило Ельконін – доктор психологічних наук і кандидат педагогічних наук, відомий як вихователь Дергачівської колонії для малолітніх правопорушників (Полтавська обл.), учень Л. С. Виготського, ідеї якого

продовжив у своїх дослідженнях із проблем дитячої та педагогічної психології. Розробив концепцію періодизації психологічного розвитку дітей у різному віці, теорію ігрової та навчальної діяльності, метод навчання дітей на основі звукового аналізу слів (технологія розвивального навчання).

17 лютого – День спонтанного прояву доброти

День спонтанного прояву доброти (*Random Acts of Kindness Day*) – одна з недавніх ініціатив міжнародних благодійних організацій. Уперше його запровадили в американському місті Денвері в 1995 році. Та з кожним роком це свято набуває все більшої популярності, заохочує всіх робити спонтанні добрі справи, згадати про істинні цінності в житті, подарувати дітям щасливе дитинство й від щирого серця турботу людям похилого віку. А також це свято спонукає робити добрі вчинки не тільки 17 лютого, а й усі 365 днів упродовж року.

19 лютого – День Державного Герба України

Ця пам'ятна дата нагадує про встановлення державного символу України. Саме 19 лютого 1992 року Верховна Рада України затвердила Постановою від 19.02.1992 № 2137-ХІІ Державний Герб України. Золотий Тризуб на синьому щиті – національний символ українців часів визвольних змагань ХХ століття.

Герб будь-якої держави є її найбільш відмітною емблемою. Зображення його має офіційний статус і використовується в офіційних документах країни, печатках, на грошових купюрах.

20 лютого – Всесвітній день соціальної справедливості

Свято було встановлено Генеральною Асамблеєю ООН (резолюція від 26.11.2007 № A/RES/62/10), відзначається з 2009 року. *Метою його є* привернення уваги широкої громадськості, органів державного управління, організацій і компаній до вирішення на місцях проблем соціальної справедливості – запоруки стабільності та благополуччя суспільства. В Україні відзначається згідно з Указом Президента від 04.11.2011 № 1021/2011.

20 лютого – Початок збройної агресії Російської Федерації проти України

Спланована заздалегідь збройна агресія Росії проти України розпочалася 20 лютого 2014 року з військової операції збройних сил РФ із захоплення частини території України – Кримського півострова, окремих районів Донецької та Луганської областей.

Ні досягнуті в подальшому за посередництва ОБСЄ, а також Німеччини та Франції Мінські домовленості, що з першого ж дня не виконувалися Росією, яка не припинила свою агресію та бойові дії, ні зустрічі в «Нормандському форматі» не привели до звільнення української території від тимчасової російської окупації. Замість реалізації досягнутих домовленостей РФ намагалася замінити процес мирного врегулювання наданням т. зв. «особливого статусу» тимчасово окупованим територіям Донецької та Луганської областей.

Розпочавши збройну агресію проти України, Росія порушила фундаментальні норми та принципи міжнародного права, низку двосторонніх і багатосторонніх договорів і угод.

20 лютого – День пам'яті Героїв Небесної Сотні

11 лютого 2015 року Указом Президента України № 69/2015 «Про вшанування подвигу учасників Революції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні» в країні встановлено особливий пам'ятний день – «День Героїв Небесної Сотні», який відзначається щорічно 20 лютого.

Перші мітингувальники загинули від куль силовиків ще в січні 2014, але найгарячіше протистояння в центрі Києва відбувалося саме 18 – 20 лютого. Тоді від вогнепальної зброї загинуло близько сотні протестувальників. Героїв, які віддали своє життя за споконвічну мрію української нації – справедливу, демократичну й розвинену країну, назвали Небесною Сотнею.

21 лютого – Міжнародний день рідної мови (International Mother Language Day)

Відзначається щороку 21 лютого, починаючи з 2000 року. Про підтримку й захист мовної та культурної багатоманітності було проголошено на XXX сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО (26 жовтня – 17 листопада 1999 року, Париж).

Це всесвітнє свято засноване з метою сприяння багатому культурному й мовному різноманіттю. Наголошено, що багатомовність дає можливість зберегти не тільки унікальний погляд на нашу тисячолітню історію та культуру, але й виробити якнайширші підходи у сфері взаєморозуміння та людяності, що активно служить зміцненню солідарності, терпимості, розширенню взаєморозуміння, діалогу. Мова – це історія народу, його світогляд, інтелектуальний та духовний результат еволюції кожного етносу. Без своєї рідної мови, самобутньої культури немає народу, бо вона є важливим носієм цінностей, знань, які передаються від покоління до покоління. Саме тому це свято має ще й назву *Міжнародний день материнської мови*, яка нагадує про право кожного розмовляти рідною мовою у своїй країні.

21 лютого – 100 років із дня народження Федора Савовича Панка (1924 – 2007), українського художника декоративно-ужиткового мистецтва

Федір Панко – заслужений майстер народної творчості України, майстер Петриківського розпису. Художник пильно вивчав у природі різноманітні рослини та квіти й створював нові орнаментальні мотиви: колоски різних злаків, квітку соняшника й гороху, хміль, пухнасту голівку кульбаби тощо. Беручи з природи форми реальних птахів (павича, півня або фазана), він часом поєднував окремі елементи та створював образ казкової жар-птиці. Також митець захоплювався скромною, непомітною сивою зозулею, часто малював її на гілочці з ягодами червоної калини – символом дівочої краси.

Твори майстра декоративного розпису зі славнозвісного села Петриківка експонувались у понад сорока країнах світу й користувалися великим успіхом у глядачів. Він працював на папері, деревині, пластмасі, тканині, фарфорі, металі, у галузі стінопису, графічному дизайні. Першим у Петриківці Федір Панко звернувся до теми козацтва. Значна частина творчого доробку митця присвячена творам на шевченківську тематику.

24 лютого – Початок війни Росії проти України

Починаючи з листопада 2021 року, Російська Федерація активно накопичувала війська на кордоні з Україною на російській і білоруській території, а також на тимчасово окупованих територіях України, при цьому керівництво РФ запевняло у відсутності будь-яких намірів атакувати Україну.

24 лютого 2022 року Росія розпочала широкомасштабний військовий напад на Україну – президент РФ оголосив про початок т. зв. «спеціальної військової операції» під приводом здійснення т. зв. «демлітаризації та денацифікації України». Після цього, близько четвертої години ранку, були нанесені ракетні удари по всій території України, а російські війська здійснили неспровоковане широкомасштабне військове вторгнення на територію нашої держави. Народ України дав гідну відсіч агресорові вздовж усієї лінії фронту. Активний спротив із боку Збройних Сил України, сил територіальної оборони та українських громадян спричинив значні втрати російських окупантів і зламав плани Кремля щодо здійснення «бліцкригу», захоплення Києва та ключових міст і зміни влади в Україні.

27 лютого – 110 років від дня народження Ірвіна Шоу (1913 – 1984), американського письменника

Ірвін Шоу успішно дебютував антивоєнною п'єсою «Поховайте мертвих» (1935). Та приголомшливу літературну славу, високу оцінку критики й міцну репутацію довершеного майстра приніс йому роман «Молоді леви» (1948), в основу якого лягли воєнні враження автора. В оповіданнях Шоу гостросоціальна проблематика поєднується з розкриттям моральних пошуків особистості (збірки «Матрос із Бремена» (1939), «Ласкаво просимо до міста» (1942). Його діалогія «Багатий, бідняк» (1970) та «Вбогий, крадій» (1977), романи «Вечір у Візантії» (про Канни, 1973), «Спогади втрати» (1982) стали бестселерами. Вони багаторазово перевидувались і екранізувались, увійшли до золотого фонду літератури ХХ століття.

29 лютого – Всесвітній день рідкісних захворювань

Всесвітній день рідкісних захворювань виник у 2008 році за участю EURORDIS і відзначається щорічно в *останній день лютого*. Основна його мета – підвищення обізнаності широкої громадськості про рідкісні захворювання, яких налічується понад 7000 різних видів, та їх вплив на життя людини.

29 лютого – День цифрового навчання (*Digital Learning Day*)

День цифрового навчання було запроваджено у 2012 році в Сполучених Штатах Америки, а вже згодом свято поширилося по інших країнах і набуло міжнародного значення. Відзначається щороку в *останній четвер лютого* з метою звернути увагу на важливість використання цифрових технологій в освіті. Цифрова революція забезпечила людям безпрецедентний доступ до можливостей проводити навчання та наукові дослідження, застосовуючи цифрові пристрої. День цифрового навчання сприяє використанню сучасних інструментів у різних галузях знань. Він є дуже важливим для саморозвитку.

Використані джерела:

1. Лютий : свята та події. URL : <https://daytoday.ua/lutyi-svyata-ta-podii/>
2. Міжнародні дні ООН. URL: : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96_%D0%B4%D0%BD%D1%96_%D0%9E%D0%9E%D0%9D#:~:text=%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96%20%D0%B4%D0%BD%D1%96%20%D0%9E%D0%9E%D0%9D%20%E2%80%94%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%20%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%96,%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%8C%20%D0%B2%D0%B8%D0%B1%D0%B8%D1%80%D0%B0%D1%94%D1%82%D1%8C%D1%81%D1%8F%20%D1%81%D0%B2%D0%BE%D1%8F%20%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0%20%D0%B4%D0%BD%D1%8F.%D0%B4%D0%BD%D1%8F
2. Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024-2025 роках: Постанова Верховної Ради України від 21.12.2023. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/245200.html

Матеріали підготовлені:
Жеребкіною З., завідувачем бібліотеки,
Павловою Г., бібліотекарем,
Писаренко Т., методистом КВНЗ
«Харківська академія неперервної освіти»